

ВПРОВАДЖЕННЯ НАСКРІЗНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

IMPLEMENTATION OF THE THROUGHOUT MECHANISM OF GOVERNMENTAL REGULATOR POLICY IN THE ENERGY SAVING SPHERE

Михайло ЮДІН,
кандидат економічних наук,
Інститут проблем ринку та економіко-
екологічних досліджень НАН України, Одеса

Mykhaylo YUDIN,
PhD Economics,
Institute of Market Problems and Economic
& Ecological Research, NAS of Ukraine, Odessa

Енергозбереження – складна система, яка включає не тільки механізми ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, а й інші підсистеми, що забезпечують, мотивують та супроводжують процес споживання паливно-енергетичних ресурсів. Проте сучасне українське законодавство розглядає енергозбереження лише як діяльність з раціоналізації виробництва тепла й електроенергії та його споживання. Так, Закон України «Про енергозбереження» [1] визначає енергозбереження як діяльність (організаційну, наукову, практичну, інформаційну), спрямовану лише «на раціональне використання та економне витрачання первинної та перетвореної енергії і природних енергетичних ресурсів в національному господарстві і яка реалізується з використанням технічних, економічних та правових методів», не розглядаючи при цьому енергозбереження як систему.

Невідповідність законодавчого супроводу та реального стану сфери енергозбереження веде до неефективності енергетичної політики держави.

Виходячи із законодавчого визначення, процес енергозбереження опирається на структуру паливно-енергетичного комплексу, яка не охоплює всієї сукупності заходів, необхідних для ефективного використання тепла та електроенергії.

Згідно з Енергетичною стратегією до 2030 року [2] заходи щодо енергозбереження розглядаються лише з точки зору впровадження сучасних технологій та використання альтернативних джерел палива, проте жодним чином не передбачено застосування мотиваційних схем для поширення енергозбереження серед споживачів паливно-енергетичних ресурсів, для виробників енергетичного обладнання з метою покращення енергоефективних характеристик вітчизняного обладнання.

На даний момент система енергозбереження в Україні виглядає таким чином (див. **рис. 1**).

Як бачимо, система енергозбереження в Україні ґрунтується в першу чергу на паливно-енергетичному комплексі. Через відсутність сучасних механізмів та відстале розуміння процесу енергозбереження такий підхід має ряд недоліків та призводить до виникнення негативних тенденцій в енергетичній сфері:

1) підвищення енергоємності ВВП країни через надмірне споживання тепла та електроенергії як у промисловості, так і в житлово-комунальному господарстві;

2) низький рівень використання новітніх енергетичних технологій;

3) недостатній рівень використання альтернативних джерел енергії, що викликаний недостатньою ефективністю механізмів заохочення виробників електроенергії до використання нетрадиційної енергетичної сировини;

4) застарілість транспортних теплових та електричних мереж, що спричинюють неприпустимий відсоток втрати енергії.

Водночас зарубіжний досвід та сучасні економічні механізми вимагають розширення системи енергозбереження й включення до неї таких складових: мотивації виробників енергетичного обладнання; стимулювання споживачів електроенергії до енергозбереження; розвитку сучасних технологій виробництва електроенергії; використання більш ефективних механізмів організації виробництва електроенергії.

International experience and current economic mechanisms require expansion of energy saving system and including the following components: motivation of power equipment manufacturers; stimulation the energy efficiency among electricity consumers, development of modern technologies for power generation, usage of more effective mechanisms for power generation management.

Таким чином, систему енергозбереження слід розглядати як сукупність усіх процесів, що впливають на виробництво, транспортування й споживання тепла та електроенергії, включаючи виробництво основних засобів, первинну переробку енергетичної сировини (у т.ч. альтернативних видів палива). Загалом, система енергозбереження має охоплювати такі елементи (див. **рис. 2**).

Отже, процес енергозбереження варто розглядати як сукупність процесів, що необхідні для виробництва тепла та електроенергії, а саме: процес видобутку паливно-енергетичних ресурсів та їх транспортування до енерго- або теплогенеруючих компаній, процес транспортування електроенергії та тепла до місця споживання та власне споживання.

So energy saving process should be considered as the combination of processes: process of energy resources extraction and their transportation to the power generation companies, process of electricity transportation to the consumer and actually consumption.

Такий підхід дозволяє економити енергію на будь-якому з рівнів процесу енергозбереження. Тому виникає необхідність для кожного з рівнів визначити потенційний об'єкт енергозбереження.

Так, для першого рівня – це паливно-енергетичні ресурси в цілому та альтернативні види палива зокрема. Виділення альтернативних видів палива окремо в системі енергозбереження відбувається через унікальність властивостей альтернативних видів палива для економіки енергозалежної країни. По-перше, це відносна дешевизна та доступність; по-друге, можливість виробництва нетрадиційних видів енергії на основі альтернативних видів палива; по-третє, екологічна безпека використання.

На рівні виробництва тепла та електроенергії об'єктами енергозбереження є енергетичне й енергозберігаюче обладнання. Ефективність третього рівня визначається якістю тепло- та електромереж. Четвертий рівень найбільш складний. На даний момент у розвинутих країнах саме процесу споживання тепла та електроенергії приділяється найбільш

У статті розглянуто основні принципи законодавчого забезпечення процесу енергозбереження в Україні. Визначено невідповідності законодавчого супроводу процесу енергозбереження та реального стану розвитку енергозбереження. Запропоновано принципову схему процесу енергозбереження в Україні.

The article reviews the basic principles of legislative support of energy saving process in Ukraine. Inconsistencies in legislative support of energy saving process and the real development of energy saving are detected. A principal scheme of the energy-saving in Ukraine is proposed.

ше значення. Багатоманітність об'єктів даного процесу важко відобразити на схемі, проте в нашому дослідженні увагу буде зосереджено на використанні енергоефективного обладнання в ЖКГ та промисловості. Для кожного об'єкту процесу енергозбереження має бути сформовано ряд заходів, що покращує ефективність використання енергії. У даному дослідженні розглянуто такі механізми та заходи підвищення енергозбереження в Україні:

1) універсальні заходи й механізми – такі заходи, що стосуються процесу енергозбереження в цілому, охоплюють усі його рівні, проте з точки зору територіального розміщення можуть мати обмежений характер; так, використання кластерних механізмів є прерогативою регіональної економіки, проте створення мережі кластерних об'єднань та стимулювання об'єднання учасників процесу енергозбереження є загальнодержавною задачею;

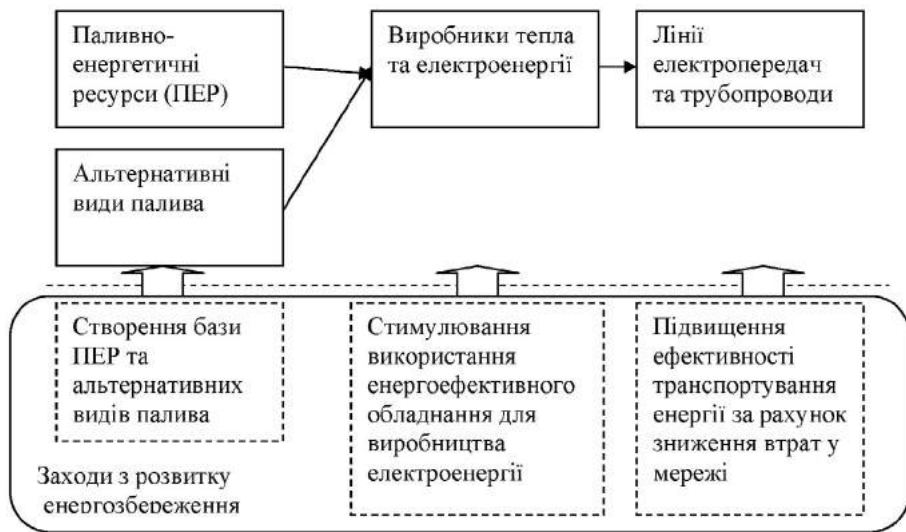
2) заходи та механізми, що стосуються одного або кількох рівнів процесу енергозбереження. До них слід віднести стимулювання використання енергозберігаючих технологій у промисловості та ЖКГ, виробництва енергозберігаючого обладнання тощо (рис. 2).

ВИСНОВКИ

Отже, система енергозбереження має передбачати впровадження заходів та механізмів, що охоплюють систему енергозбереження в цілому, та тих, що відповідають за розвиток окремих підсистем енергозбереження. Також слід звернути увагу на комплексність передбачених заходів. Так, стимулювання вітчизняного виробництва енергозберігаючого обладнання перебуває в залежності від «удосконалення законодавства з регулювання відносин у сфері альтернативних видів палива» та дослідження запасів альтернативних видів палива, впливає на процес впровадження кластерних технологій у систему енергозбереження. Ряд із запропонованих заходів знаходиться не лише у сфері впливу державного регулювання. Проте, беручи до уваги комплексність запропонованих заходів, неможливо розглядати їх відокремлено один від одного. Тому навіть стимулювання виробництва енергозберігаючого обладнання, визначення конкурентоспроможності вітчизняних енергозберігаючих підприємств слід розглядати з точки зору державного регулювання та їх загального впливу на енергоефективність національного господарства.

Conclusions and prospects for further research. So, the energy saving system should include implementation of energy conservation measures and mechanisms, which cover the whole energy-saving system, and those responsible for the development of individual subsystems of energy saving. You should also pay attention to the complexity of the planned measures. Thus, stimulation of domestic production of energy saving equipment is depending on «improvement of legislative regulation of relations in the field of alternative fuels» and research alternative fuels stocks, and affects the process of implementing cluster technologies in energy saving system. Some of the proposed actions are not only under the government regulation. However, taking into account the

Рис. 1. Структура процесу енергозбереження України

complexity of the proposed measures, it is impossible to consider them separately from each other. So, even stimulation of the energy saving equipment production, determining the competitiveness of domestic energy-saving enterprises should be considered in the terms of government regulation and their overall impact on the energetic efficiency of the national economy.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про енергозбереження» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=74%2F94-%E2%F0>.
 2. Енергетична стратегія України на період до 2030 року [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 р. № 145-р. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/signal/kr06145a.doc. – Назва з екрану.
 3. Державний комітет статистики [Електронний ресурс]: офіційний сайт – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Рис. 2. Система енергозбереження в Україні

